

DEKLARATION AV SEXUELLA RÄTTIGHETER

Sexuella rättigheter är nödvändiga för att uppnå högsta möjliga sexuella hälsa, och World Association for Sexual Health:

SLÅR FAST att sexuella hälsa är en del av de universella mänskliga rättigheterna som redan är erkända i internationella och regionala dokument om mänskliga rättigheter, i nationella lagar och författningar, i principer för mänskliga rättigheter samt i vetenskaplig kunskap relaterad till människors sexualitet och sexuella hälsa.

BEKRÄFTAR att sexualitet är en central del av att vara människa, genom hela livet, som innefattar kön, könsidentiteter och könsroller, sexuell orientering, erotik, njutning, intimitet och reproduktion. Sexualitet upplevs och uttrycks i tankar, fantasier, önskningar, attityder, värderingar, beteenden, praktiker, roller och relationer. Sexualitet kan innefatta alla dessa dimensioner, men alla upplevs eller uttrycks inte alltid. Sexualitet påverkas av samspelet mellan biologiska, psykologiska, sociala, ekonomiska, politiska, kulturella, juridiska, historiska, religiösa och andliga faktorer.

ERKÄNNER sexualitet som en källa till njutning och välbefinnande som bidrar till en övergripande känsla av livstillfredsställelse.

BEKRÄFTAR att sexuell hälsa är ett tillstånd av fysiskt, emotionellt, mentalt och socialt välbefinnande i relation till sexualitet; det är inte enbart frånvaro av sjukdom eller funktionsnedsättning. Sexuell hälsa kräver en positiv och respektfull inställning till sexualitet och sexuella relationer, liksom möjligheten till njutbara, trygga och säkra sexuella erfarenheter fria från tvång, diskriminering och våld.

BEKRÄFTAR att sexuell hälsa inte kan definieras, förstås eller förverkligas utan en bred förståelse av vad sexualitet är.

BEKRÄFTAR att för att sexuell hälsa ska uppnås och vidmakthålls måste alla människors sexuella rättigheter respekteras, skyddas och uppfyllas.

ERKÄNNER att sexuella rättigheter baseras på alla människors rätt till frihet, värdighet och jämlikhet vilket även innefattar rätten att skyddas.

SLÅR FAST att jämlikhet och icke-diskriminering är grundläggande i allt arbete för att skydda och tillerkänna mänskliga rättigheter, vilket innefattar att motarbeta all exkludering eller begränsning mot bakgrund av hudfärg, etnicitet, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt, inklusive funktionsvariation, ålder, nationalitet, civilstånd eller familjeform, sexuell orientering och könsidentitet, hälsostatus, vistelseort eller ekonomisk och social situation.

ERKÄNNER att människors sexuella orienteringar, könsidentiteter, könsuttryck och kroppsliga variationer kräver skydd enligt principen om mänskliga rättigheter.

ERKÄNNER att alla typer av våld, trakasserier, diskriminering, exkludering och stigmatisering är kränkningar av de mänskliga rättigheterna och påverkar individers, familjers och samhällens välbefinnande.

ERKÄNNER att skyldigheten att respektera, skydda och tillerkänna mänskliga rättigheter gäller alla sexuella fri- och rättigheter.

ERKÄNNER att sexuella rättigheter skyddar alla människors rätt att till fullo uppfylla och uttrycka sin sexualitet samt åtnjuta sexuell hälsa, så länge andra människors rättigheter i sin tur respekteras.

Sexuella rättigheter är mänskliga rättigheter om sexualitet:

1. Rätten till jämlikhet och icke-diskriminering

Var och en har rätt till alla sexuella rättigheter som slås fast i denna deklaration, utan undantag och oavsett hudfärg, etnicitet, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationell eller socialt ursprung, vistelseort, tillgångar, börd, funktionsvariation, ålder, nationalitet, civilstånd eller familjeform, sexuell orientering, könsidentitet och könsuttryck, hälsostatus, ekonomisk, social eller annan status.

2. Rätten till liv, frihet och personlig trygghet

Var och en har rätt till liv, frihet och trygghet som inte på några villkor får hotas, begränsas eller fråntas någon med hänvisning till dennes sexualitet såsom sexuell orientering, samtyckande sexuella handlingar, könsidentitet och könsuttryck, eller genom att inte erbjuda hälso- och sjukvård eller omsorg relaterad till sexuell och reproduktiv hälsa.

3. Rätten till autonomi och kroppslig integritet

Var och en har rätten att kontrollera och fritt bestämma över sin sexualitet och kropp. Detta inkluderar valet av sexuella handlingar, partners och relationer, med hänsyn tagen till andras rättigheter. Varje beslut relaterat till sexualitet såsom provtagning, behandling, kirurgiska ingrepp eller forskning kräver ett informerat samtycke.

4. Rätten att inte utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Var och en ska slippa tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning relaterat till sexualitet. Detta inkluderar: skadliga traditionella praktiker, tvångssterilisering, påtvingad preventivmetod eller abort liksom andra former av tortyr, grym, omänsklig eller förnedrande behandling som utförs på grund av någons kön, genus, sexuella orientering, könsidentitet och könsuttryck eller kroppsliga variation.

5. Rätten att inte utsättas för någon form av våld eller tvång

Var och en har rätt att inte utsättas för sexuellt våld eller tvång såsom våldtäkt, sexuellt övergrepp, sexuella trakasserier, mobbing, sexuellt utnyttjande, människohandel, trafficking för sexuellt utnyttjande, oskuldskontroll liksom våld som begås på grund av faktiska eller förmodade sexuella handlingar, sexuell orientering, könsidentitet och könsuttryck eller kroppslig variation.

6. Rätten till privatliv

Var och en har rätt till ett privatliv relaterat till sexualitet, sexualliv och val kring sin egen kropp och till samtyckande sexuella relationer och handlingar, detta utan godtyckligt ingripande eller inblandning av andra. Detta inkluderar rätten att själv kontrollera vilken sexualitetsrelaterad personlig information som delas med andra.

7. Rätten till bästa möjliga hälsa, inkluderat sexuell hälsa, och möjlighet till njutbara, tillfredställande och säkra sexuella erfarenheter

Var och en har rätt till bästa möjliga hälsa och välbefinnande i relation till sexualitet, inkluderat möjligheten till njutbara, tillfredsställande, trygga och säkra sexuella erfarenheter. Detta kräver tillgång till hälso- och sjukvård och omsorg av god kvalitet samt tillgång till de livsvillkor som påverkar hälsa och sexuell hälsa.

8. Rätten att gagnas vetenskaplig utveckling och dess tillämpning

Var och en har rätt att gagnas av vetenskaplig utveckling och dess tillämpning avseende sexualitet och sexuell hälsa.

9. Rätten till information

Var och en ska ha tillgång till vetenskapligt korrekt och begriplig information om sexualitet, sexuell hälsa och sexuella rättigheter från olika källor. Denna information får inte utsättas för godtycklig censur, undanhållas eller förmedlas på ett medvetet felaktigt sätt.

10. Rätten till utbildning och rätten till allsidig sexualupplysning

Var och en har rätt till utbildning och till allsidig sexualupplysning. Allsidig utbildning om sexualitet måste vara åldersanpassad, vetenskapligt korrekt, ta hänsyn till kultur och ha sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter och jämställdhet, liksom en positiv syn på sexualitet och njutning.

11. Rätten att ingå, forma och upplösa äktenskap eller liknande förhållanden baserat på jämställdhet och samtycke

Var och en har rätt att välja att gifta sig eller inte och att med fri vilja och med fullständigt samtycke ingå äktenskap, partnerskap, eller annat liknande förhållande. Var och en ska åtnjuta samma rättigheter när äktenskap, partnerskap eller annat liknande förhållande ingås, pågår eller upplöses, utan någon form av diskriminering eller exkludering. Denna rättighet innefattar jämlik tillgång till social välfärd och andra förmåner, oavsett förhållandets form.

12. Rätten att bestämma om att ha barn, över antalet barn och med vilket intervall, och att få information och möjlighet att fatta dessa beslut

Var och en har rätt att bestämma över om hen vill ha barn eller inte, över antalet barn och med vilket intervall. Att kunna utöva denna rättighet kräver tillgång till sådant som påverkar och bestämmer hälsa och välbefinnande, inkluderat tillgång till sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård och omsorg relaterad till graviditet, preventivmetoder, fertilitet, abort och adoption.

13. Rätten till tanke-, åsikts- och uttrycksfrihet

Var och en har rätt att fritt uttrycka sina tankar och åsikter relaterat till sexualitet samt rätt att fritt uttrycka sin egen sexualitet genom exempelvis utseende, kommunikation och beteende, med hänsyn tagen till andra människors rättigheter.

14. Rätten till möten och fredliga sammanslutningar

Var och en har rätt att fredligt organisera och medverka i möten samt demonstrera och säga sin mening om sexualitet, sexuell hälsa och sexuella rättigheter.

15. Rätten att delta i offentliga och politiska sammanhang

Var och en har rätt till en livsmiljö som möjliggör att aktivt, fritt och meningsfullt delta i och bidra till det civila, ekonomiska, sociala, kulturella och politiska livet, och till andra aspekter av människans liv på lokal, nationell, regional och internationell nivå. Var och en har särskild rätt att delta i utformning och implementering av riktlinjer som påverkar deras välfärd, inkluderat deras sexualitet och sexuella hälsa.

16. Rätten till upprättelse, stöd och gottgörelse

Var och en har rätt att få upprättelse, stöd och gottgörelse för kränkningar av deras sexuella rättigheter. Detta kräver effektiva, adekvata, tillgängliga, lämpliga normerande, lagstiftande, rättsliga och andra åtgärder. Stöd innefattar gottgörelse genom kompensation eller återbetalning, rehabilitering, ersättning och en garanti för att kränkningen inte återupprepas.

Översatt av: Malin Lindroth (Hälsöskolan, Jönköping) och Hans Olsson (RFSU, Stockholm).

Detta är den officiella översättningen av Deklaration av sexuella rättigheter. Av juridiska skäl måste den engelska versionen ses som den gällande: <http://www.worldsexology.org/resources/declaration-of-sexual-rights/> World Association for Sexual Health (WAS) är en multidisciplinär världsomspännande grupp bestående av vetenskapliga organisationer, icke-statliga organisationer och professionella inom området människans sexualitet. WAS arbetar för sexuell hälsa under hela livsrykten och över hela världen genom att utveckla, stärka och stödja sexologi och sexuella rättigheter för alla. WAS uppnår detta genom att ingå i nätverk, förespråka och underlätta utbytet av information, idéer och erfarenheter samt genom att framhålla vetenskapligt grundad sexualitetsforskning, sexualundervisning och klinisk sexologi, med en tvärvetenskaplig ansats. WAS-deklarationen av sexuella rättigheter lades ursprungligen fram vid den trettonde världskongressen för sexologi i Valencia, Spanien 1997 och en revidering antogs i Hong Kong 1999, av WAS generalförsamling, och bekräftades därefter i WAS Deklaration av sexuell hälsa för milleniet (2008). Denna reviderade deklaration godkändes av WAS rådgivande styrelse i mars 2014.